

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ

29-35-69, 628-37-04

21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR.PT.24

00-503 W A R S Z A W A

TELEFAX: 29-40-89

BS/28/24/93

NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY KRAJU I OBawy POLAKÓW

Komunikat z badań

Warszawa, marzec 1993 r.

UWAGA: Przedruk materiałów CBOS w całości lub w części oraz wykorzystanie danych empirycznych jest dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY KRAJU I OBAWY POLAKÓW

- ◆ W opinii badanych najważniejszym dziś problemem kraju jest bezrobocie.

- ◆ Dla 45% ankietowanych ważnym problemem Polski są niekompetentni i nieodpowiedzialni politycy.

- ◆ Polacy obecnie najmocniej odczuwają niepewność ekonomiczną. Najwięcej respondentów (86%) obawia się obniżenia obecnego poziomu życia.

- ◆ W ciągu ostatniego półrocza niemal o 100% wzrosła liczba badanych uważających niedostatek żywności, głód, za ważny problem rodzin w kraju.

- ◆ Znaczącym źródłem niepokoju są koszty leczenia (w świadomości społecznej opieka medyczna nie jest bezpłatna).

Rozwój sytuacji gospodarczej i politycznej w naszym kraju niesie ze sobą wiele zjawisk, które w społeczeństwie wzbudzają lęk. Istnieją także, niezależne od ogólnej sytuacji, niepokoje biologiczne, takie jak lęk przed utratą zdrowia.

Celem naszego styczniowego badania¹ było określenie, które problemy badani uważają obecnie za najważniejsze dla kraju oraz jakie są największe źródła lęku, obaw i niepokoju Polaków. Interesowało nas także porównanie postrzegania przez różne grupy badanych problemów kraju i ich osobistych obaw.

Najważniejsze problemy kraju

Respondentom przedstawiono listę nurtujących kraj problemów i poproszono o wskazanie najważniejszych. Ponieważ to zagadnienie było już przez CBOS badane², można było stwierdzić, jakie zmiany w ciągu ostatniego półrocza nastąpiły w postrzeganiu wagi tych problemów.

---

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (31) zrealizowano w dniach 15-17 stycznia 1993 r. na reprezentatywnej próbie losowej (ważonej) dorosłej ludności Polski (N=1208).

² Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (26) przeprowadzono w dniach 16-20 lipca 1992 r. na 1124-osobowej reprezentatywnej ogólnopolskiej próbie losowej.

Które z poniższych problemów, przed którymi stoi nasz kraj, uważa Pan(i) za najważniejsze? Proszę wybrać nie więcej niż trzy.

	<u>VII '92</u>	<u>I '93</u>
Bezrobocie	66%	69%
Zbyt niskie płace, zbyt wysokie ceny	59%	49%
Rządy ludzi niekompetentnych, nieodpowiedzialnych	43%	45%
Zatrucie środowiska naturalnego	31%	29%
Przestępczość, działalność rozmaitych mafii	22%	25%
Niedostatek żywności, głód	11%	20%
Możliwość rozruchów, niepokoju społecznych	14%	19%
Alkoholizm, narkomania	18%	12%
Upadek obyczajów, demoralizacja społeczeństwa	14%	11%
Złe skutki prywatyzacji	15%	11%
Możliwość konfliktu z sąsiednimi państwami	1%	5%
Awarie elektrowni atomowych	3%	5%

Dziedziną, która wśród respondentów budzi najwięcej obaw, jest gospodarka (dwie pierwsze pozycje na liście najważniejszych problemów kraju zajmują: bezrobocie i zbyt niskie płace, zbyt wysokie ceny).

Duże zagrożenie dla kraju stanowią też w opinii ankietowanych rządy ludzi niekompetentnych, nieodpowiedzialnych.

Najmniej niepokoją respondentów zagrożenia płynące z zewnątrz kraju: możliwość konfliktu z sąsiednimi państwami oraz awarie elektrowni atomowych.

W stosunku do wyników sprzed pół roku nastąpiły pewne zmiany w postrzeganiu wagi problemów, przed którymi stoi nasz kraj. Pierwsze pięć zagrożeń utrzymało swoje pozycje, choć dystans między bezrobociem a pozostałymi problemami nieco wzrósł. Zmalała też

częstość wyboru dysproporcji cen i płac. Prawie dwukrotnie częściej niż w lipcu wskazywano niedostatek żywności (głód). Zwiększyła się też częstość wyboru możliwości wystąpienia rozruchów, niepokojów społecznych.

Takie zmiany w wynikach badań mogą świadczyć, że w opinii respondentów w ciągu ostatniego półrocza pogłębiły się problemy ekonomiczne Polski oraz pogorszyła się sytuacja materialna samych badanych³. W związku z tym możliwość wystąpienia fali protestów wydaje się ankietowanym bardziej prawdopodobna niż pół roku temu.

Zróżnicowanie postrzegania poszczególnych problemów

Częstość wskazywania **bezrobocia** jako najważniejszego problemu maleje wraz ze wzrostem wykształcenia i dochodów przypadających na osobę w rodzinie⁴. Problem ten najczęściej wskazują sami bezrobotni oraz robotnicy niewykwalifikowani. Przedstawiciele tych grup również najczęściej wskazują problem **zbyt niskich płac i zbyt wysokich cen**.

Rządów ludzi niekompetentnych najbardziej obawiają się osoby mające dosyć wysokie dochody. Na postrzeganie tego problemu wpływa również wykształcenie - im wyższy jego poziom, tym większa częstość wskazywania tego problemu.

Zagrożenie środowiska naturalnego i niebezpieczeństwo awarii elektrowni atomowych zauważają przede wszystkim badani lepiej wykształceni, mieszkańcy dużych miast, ludzie mający dobrą sytuację materialną (mierzoną wysokością dochodu przypadającego na osobę w rodzinie).

---

³ Por. "Ekonomiczna samoocena społeczeństwa polskiego u progu nowego roku", komunikat z badań CBOS, luty '93.

⁴ Zob. tabele aneksowe.

Ewentualność **głodu** wyraźnie częściej niż inne grupy społeczno-zawodowe postrzegają rolnicy oraz prywatni przedsiębiorcy, a więc grupy pod tym względem raczej nie zagrożone. Wskazują ten problem najczęściej respondenci mający niskie dochody oraz ludzie z niskim wykształceniem.

Przestępczość, działalność rozmaitych mafii jako ważny problem kraju nieomal dwukrotnie częściej niż ogół respondentów wymieniają prywatni przedsiębiorcy.

Częstości wymieniania **rozruchów i niepokojów społecznych** jako jednego z ważnych problemów stojących przed naszym krajem sprzyja wzrost wykształcenia. Możliwość taką częściej niż inni rozważają ludzie młodzi w wieku 25-34 lata, kadra kierownicza, a także bezrobotni.

Upadek obyczajów, demoralizację społeczeństwa najczęściej postrzegają ludzie starsi i najbardziej religijni. Jest to zresztą zgodne z potocznymi odczuciami, że osoby religijne i zaawansowane w latach ostrzej oceniają pod tym kątem rzeczywistość społeczną. Jednak - co ciekawe - dosyć często zauważają ten problem także ludzie z wyższym wykształceniem, a także mający dobre warunki materialne. Jest duże prawdopodobieństwo, że "upadek obyczajów, demoralizacja" wywołuje w różnych grupach inne skojarzenia.

Złe skutki prywatyzacji jako problem Polski wskazują najczęściej prywatni przedsiębiorcy, ale prawie tak samo często robotnicy.

Porównanie wyników próby ogólnopolskiej z wynikami tego samego badania przeprowadzonego w województwach katowickim⁵ i łódzkim⁶ pozwala stwierdzić, iż w każdej z tych prób na trzech pierwszych pozycjach znajdują się te same zagrożenia i mają one zbliżoną liczbę wskazań. Na dalszych pozycjach w tej hierarchii występują jednak różnice (tab. 1).

---

⁵ Reprezentatywna próba losowa (N=225).

⁶ Reprezentatywna próba losowa (N=212).

Tabela 1

w procentach

Problem	Wskazania w próbie		
	ogólnopolskiej	katowickiej	łódzkiej
Bezrobocie	69	63	62
Zbyt niskie płace, zbyt wysokie ceny	49	49	45
Rządy ludzi niekompetentnych, nieodpowiedzialnych	45	46	42
Zatrucie środowiska naturalnego	29	36	26
Przestępczość, działalność rozmaitych mafii	25	25	36
Niedostatek żywności, głód	20	11	20
Możliwość rozruchów, niepokojów społecznych	19	16	18
Alkoholizm, narkomania	12	16	11
Upadek obyczajów, demoralizacja społeczeństwa	11	13	17
Złe skutki prywatyzacji	11	9	8
Możliwość konfliktu z sąsiednimi państwami	5	8	6
Awarie elektrowni atomowych	5	4	6

Zanieczyszczenie środowiska naturalnego najwięcej wskazań otrzymało na Śląsku, co jest zrozumiałe, gdyż tam jest ono najbardziej odczuwane. Mieszkańcy Śląska częściej też niż badani z pozostałej części kraju wymieniają alkoholizm i narkomanie (województwo katowickie jest w dużej części olbrzymim zespołem miejskim i problemy patologii społecznej są tam bardziej widoczne), a także możliwość konfliktu z sąsiednimi państwami.

W województwie łódzkim respondenci dużo częściej niż badani z próby ogólnopolskiej i mieszkańcy Śląska wskazywali problemy przestępczości, działalności mafii oraz upadku obyczajów, demoralizacji społeczeństwa. Bez szczegółowych danych o różnych objawach

patologii społecznej trudno jednoznacznie odpowiedzieć, czy rzeczywiście są to tak duże problemy tej społeczności, czy też badani z województwa łódzkiego są bardziej wyczuleni na różne symptomy patologii społecznej.

Źródła lęku, obaw, niepokoju Polaków

Postrzegane przez badanych najważniejsze problemy całego kraju są także źródłem osobistych zagrożeń obywateli.

Hierarchizacja najczęściej odczuwanych obaw została dokonana na podstawie wskazywanych przez respondentów spraw, będących źródłem ich niepokoju.

		CBOS
<i>Na tej karcie wymienione są różne sprawy, które mogą być źródłem niepokoju, lęku, obaw. Proszę powiedzieć czego Pan(i) osobiście obawia się obecnie najbardziej? Które z tych spraw są dla Pana(i) przede wszystkim źródłem niepokoju, lęku?</i>		
Obniżenie obecnego poziomu życia		86%
Brak pieniędzy na leczenie w przypadku choroby		86%
Napady, chuligani i złodzieje		80%
Bieda, brak pieniędzy na życie		80%
Pogorszenie stanu zdrowia Pana(i) lub kogoś z rodziny		80%
Brak perspektyw dla dzieci		73%
Utrata pracy przez Pana(ią) lub kogoś z Pana(i) rodziny		66%
Nasilająca się nietolerancja		51%
Utrata szacunku, poniżenie		45%
Upadek Pana(i) firmy (gospodarstwa rolnego)		36%
Konflikty w rodzinie		31%
UWAGA: Każdy respondent mógł wskazać dowolną liczbę źródeł lęku; w tabeli pokazano, ile procent respondentów wybrało każdą z wymienionych możliwości.		

Częstość wybierania przez respondentów poszczególnych zagrożeń jako źródła ich niepokoju, obaw czy lęku można uznać za wskaźnik **poziomu lęku zbiorowości**.

Większą część zagrożeń wskazuje olbrzymia większość badanych, można więc odnieść wrażenie, że wszyscy boją się wszystkiego. Z dalszej analizy wynika jednak, że pewne grupy społeczno-demograficzne respondentów niektóre zagrożenia wskazują częściej niż inne.

Najsilniej odczuwana przez badanych **niepewność ekonomiczna** jest odzwierciedleniem postrzeganych trudności gospodarczych kraju.

Najwięcej respondentów (86%) boi się obniżenia obecnego poziomu życia. Większość (85%) spośród tej grupy jednocześnie boi się biedy.

Lęk przed pogorszeniem stanu zdrowia obrazuje **niepewność biologiczną** respondentów. Zauważalny jest wyrównany poziom tego lęku w różnych grupach badanej zbiorowości (zdrowie ma dużą wartość dla wszystkich).

Obawa przed obniżeniem dotychczasowego poziomu życia rośnie wraz ze spadkiem dochodu respondentów przypadającego na osobę w rodzinie. Najmniej takich obaw mają prywatni przedsiębiorcy, choć i w tej grupie wyraża je więcej niż połowa.

Obawę, iż w **przypadku choroby zabraknie pieniędzy na leczenie**, najczęściej wyrażają emeryci i renciści, bezrobotni i robotnicy. Duża liczba wskazań na obawę o brak pieniędzy na ratowanie zdrowia świadczy, że służba zdrowia nie jest w społeczeństwie postrzegana jako bezpłatna (tzn. opłacana z budżetu).

Napadów najbardziej obawiają się kobiety. Najmniej boją się ich najbiedniejsi (osoby, w których rodzinach przypada poniżej 500 tys. zł na osobę).

Lęk przed biedą, brakiem pieniędzy na życie, maleje - co wydaje się oczywiste - wraz ze wzrostem dochodów przypadających na osobę w rodzinie. Najbardziej boją się biedy robotnicy wykwalifikowani i pracownicy fizyczno-umysłowi. Najmniej - prywatni przedsiębiorcy

oraz kadra kierownicza i inteligencja, czyli ankietowani mający co najmniej dobre dochody lub przynajmniej potencjalne szanse ich osiągnięcia. Słowa "bieda" użyliśmy świadomie, jednak wielu respondentów z grupy osób deklarujących wysokie dochody również wskazało, że boi się biedy.

Lęk przed utratą lub pogorszeniem stanu zdrowia rośnie - co jest zrozumiałe - wraz z wiekiem badanych i największy jest u ludzi starszych, emerytów i rencistów. Dostyc często takie obawy deklarują (najczęściej ze wszystkich grup czynnych zawodowo) prywatni przedsiębiorcy. Wyjaśnieniem może być fakt, iż dochody prywatnych przedsiębiorców w najwyższym stopniu zależą od ich bieżącej pracy. Specyfika polskiego biznesu polega bowiem na braku długofalowej strategii, o powodzeniu decyduje więc przede wszystkim codzienna aktywność. Być może także przedsiębiorcy pracują ponad siły i czują, że nadwerężają swoje zdrowie, które w każdej chwili może odmówić im posłuszeństwa.

Problem **braku perspektyw dla dzieci** najbardziej nurtuje respondentów z małych miast, do 20 tys. mieszkańców, a najmniej z miast dużych, liczących 501 tys. i więcej mieszkańców. Lęk ten rośnie wraz ze spadkiem dochodów przypadających na osobę w rodzinach badanych. Najwięcej takich obaw mają pracownicy fizyczno-umysłowi oraz robotnicy niewykwalifikowani.

Utraty pracy przez siebie lub kogoś z rodziny najbardziej ze wszystkich grup społeczno-zawodowych boją się robotnicy wykwalifikowani. Duże obawy przed utratą pracy przez kogoś z rodziny wykazują również bezrobotni. Myślą zapewne o utracie pracy przez osobę utrzymującą rodzinę, co postawiłoby wszystkich jej członków w dramatycznej sytuacji. Częstość wyboru tego źródła zagrożenia rośnie wraz ze spadkiem dochodów przypadających na osobę w rodzinie. Najmniej boją się utraty pracy mieszkańcy dużych miast, co prawdopodobnie wiąże się z niższą stopą bezrobocia oraz większą liczbą i różnorodnością ofert pracy w dużych aglomeracjach.

Wzrostu nietolerancji najbardziej boją się respondenci nie uczestniczący w praktykach religijnych, ale obawiają się tego także praktykujący bardzo często (kilka razy w tygodniu). Obawę tę wyrażają przede wszystkim ludzie w wieku 25-34 lata, mieszkańcy średniej wielkości miast oraz inteligencja.

Utraty szacunku obawiają się najbardziej robotnicy wykwalifikowani, a także bezrobotni.

Upadku swojej firmy obawia się ponad trzy czwarte przedsiębiorców; blisko tyle samo rolników obawia się upadku gospodarstwa. (Znaczące jest, że "swój" w pytaniu rozumiane jest najczęściej jako "własny", "prywatny".) Ciekawe byłoby porównanie tych wyników z danymi uzyskanymi w krajach o ustabilizowanej gospodarce rynkowej. Biznes bowiem zawsze wiąże się z ryzykiem i być może nasi respondenci pod względem obaw nie odbiegają od innych ludzi prowadzących działalność gospodarczą na własną rękę. Ze względu jednak na niestabilność warunków, w jakich ta działalność przebiega w naszym kraju, duże jest prawdopodobieństwo, że w Polsce lęk przed upadkiem firmy jest większy.

Obawa przed konfliktami w rodzinie rośnie wraz ze spadkiem dochodów przypadających na jedną osobę. Występuje tu być może prosty mechanizm psychologiczny: im mniej pieniędzy, tym większe frustracje rozładowywane spięciami w rodzinie.

Powyższe rozważania prowadzą do następujących ogólnych wniosków:

- ▶ Im wyższy dochód przypada na osobę w rodzinie respondentów, tym rzadziej wskazują oni każdą ze spraw jako źródło swojego lęku.
- ▶ Ludzie najbardziej wykształceni rzadziej niż pozostali wskazują na poszczególne sprawy jako wzbudzające w nich lęk.
- ▶ Mieszkańcy dużych miast (500 tys. i więcej ludności) również rzadziej niż ogół badanych wskazują większość źródeł lęku.

W badaniu "Jak nam się żyje?", przeprowadzonym przez CBOS w lutym '88⁷, zapytano respondentów o ich ówczesne źródła obaw. Pytanie miało inne brzmienie niż w badaniu ze stycznia '93, ale wyniki uzyskane w obu badaniach można porównać.

We wskazaniach respondentów sprzed pięciu lat⁸, podobnie jak w roku bieżącym, dominuje niepewność ekonomiczna (tab. 2).

Tabela 2

PRZEDMIOT OBAW (obawy osobiste i problemy ogólne)	Odsetek respondentów wyrażających obawy*	
	'88	'93
Zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych	63	-
Bieda, brak pieniędzy na życie	-	80
Możliwość utraty pracy	16	-
Bezrobocie	-	69
Stan zdrowia własny i rodziny	78	66
Wzrost cen, inflacja	88	-
Zbyt niskie płace, zbyt wysokie ceny	-	49
Stan środowiska naturalnego w kraju	74	29
Możliwość zaopatrzenia w żywność	59	-
Niedostatek żywności, głód	-	20
Spokój w kraju	56	-
Możliwość rozruchów, niepokojów społecznych	-	19

* W 1988 r. dodano obawy: duże i bardzo duże

Duże obawy budził także stan zdrowia respondenta i rodziny. Nie wiadomo jednak, czy respondenci wybierając to zagrożenie myśleli także o kosztach związanych z chorobą w rodzinie.

⁷ Próba losowa dorosłej ludności Polski (N=1395).

⁸ Komunikat z badań: "Źródła obaw i niepokojów w społeczeństwie", CBOS, lipiec '88.

Zwraca uwagę częste wskazywanie lęku przed wybuchem wojny światowej (tylko 10% badanych nie wyrażało takich obaw).

W lutym '88 aż 16% respondentów bało się utraty pracy (jeżeli dołączyć także kategorię wyrażającą niewielkie obawy, to odsetek ten wzrasta do 35%). Trzeba przypomnieć, że ustawa oficjalnie dopuszczająca zjawisko bezrobocia została uchwalona dopiero w grudniu '89.

Z porównania wyników badań, które dzieli dystans pięciu lat, wynika, że Polacy od dłuższego czasu żyją w nieustającej niepewności ekonomicznej i zmiana ustroju nie miała na to większego wpływu. Niestety, głębsze porównania nie są możliwe ze względu na duże różnice w sposobie zadania pytania.

Przynależność do poszczególnych grup społeczno-zawodowych wyraźnie różnicuje postrzeganie zarówno najważniejszych problemów kraju, jak i osobistych zagrożeń.

Kadra kierownicza, inteligencja - przedstawiciele tej grupy za najważniejszy problem kraju uznają rządy ludzi niekompetentnych, natomiast problemy ekonomiczne przesuwają na dalszy plan. Częściej niż pozostali wskazują na zagrożenie, jakim jest (wymieniane na trzecim miejscu, zaraz po bezrobociu) zatrucie środowiska naturalnego. Źródła największego niepokoju w ich życiu osobistym to: obniżenie poziomu życia, pogorszenie stanu zdrowia oraz napady, złodzieje, chuligani.

Robotnicy - najbardziej boją się zagrożeń, jakimi dla kraju są bezrobocie oraz zbyt wysokie ceny przy zbyt niskich płacach; stosunkowo często dostrzegają także problem, jakim są rządy ludzi niekompetentnych i nieodpowiedzialnych. W życiu osobistym obawiają się przede wszystkim obniżenia dotychczasowego poziomu życia (braku pieniędzy na leczenie, biedy), utraty pracy, braku perspektyw dla dzieci.

Prywatni przedsiębiorcy, podobnie jak kadra kierownicza i inteligencja, za najważniejszy problem stojący przed naszym krajem uważają rządy ludzi niekompetentnych, nieodpowiedzialnych, choć wskazują go nieco rzadziej. Bardzo podobny, wysoki procent wskazań otrzymały w tej grupie: bezrobocie, przestępczość, działalność rozmaitych mafii oraz zbyt niskie płace przy zbyt wysokich cenach. Źródłem największych obaw w wymiarze spraw osobistych są dla prywatnych przedsiębiorców napady (postrzegani są przecież jako najbogatsi) oraz upadek firmy (podstawa utrzymania).

Bezrobotni, podobnie jak pozostałe grupy społeczno-zawodowe, dostrzegają zagrożenie w rządach ludzi niekompetentnych, nieodpowiedzialnych. Największym jednak problemem, przed którym stoi nasz kraj, jest dla nich bezrobocie. Zagrożenia ekonomiczne wyraźnie zdystansowały w tej grupie inne problemy (na przykład zatrucie środowiska naturalnego jest wymieniane dopiero na siódmym miejscu). Bezrobotni najbardziej obawiają się biedy i - co ciekawe - napadów.

*

*   *

Wyrażane przez respondentów osobiste obawy oraz wskazywane przez nich problemy stojące przed krajem zdają się odzwierciedlać elementarne pragnienia wszystkich ludzi, jakimi są dobrobyt, bezpieczeństwo i wolność.

W naszych obecnych warunkach na pierwszy plan wysuwa się kwestia dobrobytu. Wiąże się ona bowiem z ciągłym zagrożeniem możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych społeczeństwa.

ANEKS

Tabela 1. Czy obawia się Pan(i):

- A - utraty pracy przez Pana(ią) lub kogoś z Pana(i) rodziny,
- B - pogorszenia stanu zdrowia Pana(i) lub kogoś z Pana(i) rodziny,
- C - nasilającej się nietolerancji?

(%)

	A		Liczba osób	B		Liczba osób	C		Liczba osób
	Tak	Nie		Tak	Nie		Tak	Nie	
Ogółem	66	34	1207	80	20	1204	51	49	1194
Płeć									
Mężczyźni	65	35	554	80	20	551	51	49	546
Kobiety	67	33	652	80	20	652	51	49	647
Wiek									
do 24 lat	66	34	145	72	28	145	48	52	144
25-34	79	21	221	76	24	221	59	41	219
35-44	72	28	268	75	25	266	51	49	265
45-54	67	33	176	81	19	176	54	46	176
55-64	57	43	217	82	18	216	46	54	213
65 lat i więcej	53	47	180	95	5	180	48	52	177
Miejsce zamieszkania									
Wieś	68	32	468	81	19	466	46	54	456
Miasto do 20 tys.	70	30	138	73	27	137	47	53	138
od 21 do 100 tys.	73	27	228	82	18	228	57	43	228
101-500 tys.	60	40	214	79	21	216	60	40	214
501 tys. i więcej mieszk.	55	45	158	79	21	158	50	50	158
Region									
Północny	58	42	143	84	16	143	57	43	143
Zachodni	71	29	127	77	23	129	45	55	127
Środkowozachodni	74	26	181	77	23	181	56	44	173
Środkowy	62	38	243	83	17	241	49	51	243
Wschodni	70	30	137	77	23	137	52	48	137
Południowo-wschodni	65	35	194	80	20	194	42	58	193
Południowo-zachodni	65	35	181	80	20	179	59	41	179
Wykształcenie									
Podstawowe	65	35	500	86	14	501	48	52	492
Zasadnicze zawodowe	69	31	301	75	25	301	51	49	298
Średnie	68	32	311	76	24	308	56	44	309
Wyższe	57	43	94	73	27	94	52	48	94
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	59	41	84	78	22	82	56	44	84
Prac. umysł. niż. szczebla	71	29	85	66	34	85	50	50	85
Pracownicy fiz.- umysł.	72	28	48	82	18	46	47	53	45
Robotnicy wykwalifikowani	84	16	115	74	26	115	51	49	115
Robotnicy niewykwalifik.	73	27	70	58	42	70	33	67	67
Rolnicy	61	39	102	79	21	102	53	47	101
Prywatni przedsiębiorcy	44	56	41	84	16	41	49	51	41
Bierni zawodowo									
Renciści i emeryci	60	40	415	90	10	417	51	49	409
Uczniowie i studenci	69	31	38	71	29	38	54	46	38
Bezrobotni	77	23	111	78	22	111	56	44	111
Gospodynie domowe i inni	66	34	92	76	24	92	59	41	92
Dochody na jedną osobę									
Poniżej 500 tys. zł	73	27	125	77	23	125	42	58	124
500 tys. - 999 tys.	74	26	352	81	19	351	51	49	345
1000 tys. - 1499 tys.	66	34	323	82	18	323	54	46	320
1500 tys. - 1999 tys.	67	33	187	80	20	187	57	43	185
2000 tys. i powyżej	48	52	196	77	23	195	47	53	196
Ocena własnych war. mater.									
Złe	69	31	523	82	18	523	51	49	516
Średnie	67	33	532	80	20	532	52	48	527
Dobre	56	44	149	75	25	147	52	48	149
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	62	38	93	90	10	91	57	43	91
Raz w tygodniu	70	30	685	78	22	685	48	52	676
Kilka razy w roku	61	39	306	82	18	305	53	47	304
W ogóle nie uczestniczy	61	39	121	79	21	122	59	41	122
Ocena kier. rozrw. syt. w kraju									
Dobry kierunek	58	42	230	78	22	228	52	48	223
Zły kierunek	68	32	748	81	19	748	53	47	743
Trudno powiedzieć	67	33	229	79	21	228	45	55	229

Tabela 2. Czy obawia się Pan(i):
 A - konfliktów w rodzinie,
 B - biedy, braku pieniędzy na życie,
 C - utraty szcunku, poniżenia?

(%)

	A		Liczba osób	B		Liczba osób	C		Liczba osób
	Tak	Nie		Tak	Nie		Tak	Nie	
Ogółem	31	69	1204	80	20	1207	45	55	1203
Płeć									
Mężczyźni	29	71	551	81	19	554	46	54	550
Kobiety	33	67	652	79	21	652	45	55	652
Wiek									
do 24 lat	39	61	145	75	25	145	47	53	145
25-34	31	69	220	82	18	220	48	52	220
35-44	32	68	266	78	22	268	46	54	264
45-54	26	74	176	80	20	176	44	56	176
55-64	31	69	217	85	15	218	41	59	218
65 lat i więcej	28	72	180	77	23	180	47	53	180
Miejsce zamieszkania									
Wieś	35	65	466	84	16	468	46	54	465
Miasto do 20 tys.	31	69	138	79	21	138	45	55	138
od 21 do 100 tys.	25	75	228	83	17	228	47	53	226
101-500 tys.	31	69	214	78	22	215	46	54	215
501 tys. i więcej mieszk.	30	70	158	66	34	158	40	60	158
Region									
Północny	31	69	143	83	17	143	45	55	143
Zachodni	26	74	127	78	22	127	39	61	127
Środkowozachodni	33	67	181	81	19	181	51	49	181
Środkowy	31	69	243	72	28	243	40	60	241
Wschodni	28	72	137	86	14	137	50	50	137
Południowo-wschodni	37	63	194	80	20	194	44	56	194
Południowo-zachodni	30	70	179	83	17	181	51	49	178
Wykształcenie									
Podstawowe	34	66	500	85	15	501	47	53	501
Zasadnicze zawodowe	33	67	301	86	14	301	51	49	300
Średnie	29	71	308	73	27	310	43	57	307
Wyższe	19	81	94	56	44	94	29	71	94
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	28	72	83	58	42	83	37	63	83
Prac.umysł.niż.szczebla	24	76	85	68	32	85	35	65	85
Pracownicy fiz.- umysł.	30	70	46	89	11	48	45	55	46
Robotnicy wykwalifikowani	29	71	115	89	11	115	54	46	115
Robotnicy niewykwalifik.	34	66	70	78	22	70	31	69	69
Rolnicy	30	70	102	87	13	102	47	53	102
Prywatni przedsiębiorcy	25	75	41	66	34	41	38	62	41
Bierni zawodowo									
Renciści i emeryci	35	65	416	83	17	417	47	53	416
Uczniowie i studenci	20	80	38	66	34	38	24	76	38
Bezrobotni	37	63	111	84	16	111	54	46	110
Gospodynie domowe i inni	31	69	92	80	20	92	55	45	92
Dochody na jedną osobę									
Poniżej 500 tys.zł	37	63	125	93	7	125	47	53	125
500 tys. - 999 tys.	34	66	351	86	14	352	50	50	351
1000 tys. - 1499 tys.	35	65	322	85	15	322	48	52	321
1500 tys. - 1999 tys.	27	73	187	74	26	187	42	58	185
2000 tys. i powyżej	20	80	196	58	42	197	35	65	197
Ocena własnych war. mater.									
Złe	35	65	523	92	8	523	50	50	523
Średnie	29	71	530	76	24	533	42	58	528
Dobre	25	75	149	51	49	149	40	60	149
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	41	59	91	81	19	93	54	46	91
Raz w tygodniu	30	70	684	81	19	684	44	56	681
Kilka razy w roku	30	70	306	78	22	307	44	56	307
W ogóle nie uczestniczy	32	68	122	78	22	122	50	50	122
Ocena kier.rozww.syt.w kraju									
Dobry kierunek	30	70	228	71	29	230	39	61	227
Zły kierunek	32	68	748	85	15	748	49	51	748
Trudno powiedzieć	30	70	228	73	27	229	42	58	228

Tabela 3. Czy obawia się Pan(i):

- A - braku perspektyw dla dzieci,
 B - napadów chuliganów, złodziei,
 C - upadku Pana(i) firmy (gospodarstwa rolnego)?

(%)

	A		Liczba osób	B		Liczba osób	C		Liczba osób
	Tak	Nie		Tak	Nie		Tak	Nie	
Ogółem	73	27	1202	80	20	1206	38	62	1150
Płeć									
Mężczyźni	71	29	551	76	24	553	45	55	534
Kobiety	75	25	651	85	15	652	32	68	615
Wiek									
do 24 lat	65	35	141	74	26	145	32	68	133
25-34	76	24	220	83	17	221	45	55	218
35-44	82	18	268	80	20	266	50	50	261
45-54	77	23	176	76	24	176	39	61	167
55-64	70	30	217	86	14	218	28	72	199
65 lat i więcej	64	36	180	81	19	180	27	73	172
Miejsce zamieszkania									
Wieś	74	26	468	77	23	466	51	49	448
Miasto do 20 tys.	76	24	138	82	18	138	32	68	133
od 21 do 100 tys.	75	25	227	82	18	228	32	68	208
101-500 tys.	74	26	212	84	16	216	32	68	205
501 tys. i więcej mieszk.	64	36	158	82	18	158	24	76	157
Region									
Północny	59	41	141	73	27	143	41	59	139
Zachodni	72	28	126	77	23	129	30	70	123
Środkowozachodni	78	22	181	82	18	181	37	63	150
Środkowy	69	31	242	86	14	243	36	64	232
Wschodni	77	23	137	75	25	137	42	58	136
Południowo-wschodni	79	21	194	77	23	194	41	59	192
Południowo-zachodni	77	23	181	88	12	179	40	60	179
Wykształcenie									
Podstawowe	71	29	500	81	19	501	37	63	472
Zasadnicze zawodowe	77	23	300	81	19	301	47	53	287
Średnie	75	25	308	82	18	309	36	64	298
Wyższe	68	32	94	72	28	94	24	76	93
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	66	34	83	76	24	84	37	63	84
Prac.umysł.niż.szczebla	79	21	84	79	21	85	34	66	84
Pracownicy fiz.- umysł.	86	14	48	86	14	46	49	51	47
Robotnicy wykwalifikowani	83	17	115	81	19	115	50	50	115
Robotnicy niewykwalifik.	61	39	70	84	16	70	39	61	69
Rolnicy	71	29	102	80	20	102	72	28	102
Prywatni przedsiębiorcy	65	35	40	81	19	41	78	22	41
Bierni zawodowo									
Renciści i emeryci	73	27	416	81	19	417	25	75	378
Uczniowie i studenci	57	43	38	72	28	38	17	83	37
Bezrobotni	75	25	110	79	21	111	41	59	100
Gospodynie domowe i inni	73	27	92	85	15	92	26	74	88
Dochody na jedną osobę									
Poniżej 500 tys.zł	81	19	125	70	30	125	52	48	118
500 tys. - 999 tys.	79	21	352	80	20	351	43	57	337
1000 tys. - 1499 tys.	77	23	321	84	16	323	38	62	300
1500 tys. - 1999 tys.	68	32	187	83	17	187	33	67	182
2000 tys. i powyżej	57	43	194	79	21	197	28	72	190
Ocena własnych war. mater.									
Złe	78	22	523	80	20	523	43	57	492
Średnie	71	29	530	81	19	532	37	63	512
Dobre	62	38	147	77	23	149	26	74	144
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	80	20	93	90	10	91	31	69	88
Raz w tygodniu	74	26	684	79	21	685	40	60	657
Kilka razy w roku	71	29	303	81	19	307	38	62	289
W ogóle nie uczestniczy	69	31	122	78	22	122	31	69	115
Ocena kier.rozw.syt.w kraju									
Dobry kierunek	71	29	230	82	18	228	30	70	221
Zły kierunek	76	24	746	80	20	748	42	58	708
Trudno powiedzieć	67	33	227	81	19	230	33	67	222

Tabela 4. Czy obawia się Pan(i):
 A - braku pieniędzy na leczenie w przypadku choroby,
 B - obniżenia obecnego poziomu życia?

(%)

	A		Liczba osób	B		Liczba osób
	Tak	Nie		Tak	Nie	
Ogółem	86	14	1207	86	14	1206
Płeć						
Mężczyźni	85	15	555	86	14	553
Kobiety	86	14	651	87	13	652
Wiek						
do 24 lat	84	16	145	82	18	145
25-34	88	12	221	90	10	221
35-44	80	20	268	83	17	266
45-54	86	14	176	92	8	176
55-64	88	12	218	86	14	218
65 lat i więcej	89	11	179	85	15	180
Miejsce zamieszkania						
Wieś	88	12	467	90	10	466
Miasto do 20 tys.	84	16	138	83	17	138
od 21 do 100 tys.	88	12	228	88	12	228
101-500 tys.	86	14	216	86	14	216
501 tys. i więcej mieszk.	77	23	158	76	24	158
Region						
Północny	87	13	143	89	11	143
Zachodni	77	23	129	89	11	129
Środkowozachodni	84	16	180	88	12	181
Środkowy	83	17	243	85	15	243
Wschodni	88	12	137	85	15	137
Południowo-wschodni	90	10	194	86	14	194
Południowo-zachodni	89	11	181	85	15	179
Wykształcenie						
Podstawowe	92	8	500	90	10	501
Zasadnicze zawodowe	85	15	301	89	11	301
Średnie	82	18	311	84	16	309
Wyższe	69	31	94	69	31	94
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	74	26	84	78	22	84
Prac. umysł. niż. szczebla	72	28	85	78	22	85
Pracownicy fiz.- umysł.	86	14	48	93	7	46
Robotnicy wykwalifikowani	87	13	115	88	12	115
Robotnicy niewykwalifik.	89	11	70	89	11	70
Rolnicy	82	18	102	90	10	102
Prywatni przedsiębiorcy	73	27	41	62	38	41
Bierni zawodowo						
Renciści i emeryci	91	9	415	88	12	417
Uczniowie i studenci	86	14	38	83	17	38
Bezrobotni	90	10	111	91	9	111
Gospodynie domowe i inni	85	15	92	89	11	92
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 500 tys. zł	89	11	125	93	7	125
500 tys. - 999 tys.	93	7	351	92	8	351
1000 tys. - 1499 tys.	89	11	323	91	9	323
1500 tys. - 1999 tys.	83	17	187	76	24	187
2000 tys. i powyżej	69	31	197	75	25	197
Ocena własnych war. mater.						
Złe	92	8	522	92	8	523
Średnie	86	14	534	88	12	532
Dobre	61	39	149	62	38	149
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	90	10	93	88	12	91
Raz w tygodniu	87	13	685	87	13	685
Kilka razy w roku	84	16	306	87	13	307
W ogóle nie uczestniczy	78	22	122	80	20	122
Ocena kier. rozw. syt. w kraju						
Dobry kierunek	80	20	230	78	22	228
Zły kierunek	88	12	747	89	11	748
Trudno powiedzieć	84	16	230	86	14	230

Tabela 5. Najważniejsze problemy przed którymi stoi nasz kraj:

- 1 - upadek obyczajów, demoralizacja społeczeństwa, 2 - zatrucie środowiska naturalnego,
 3 - rządy ludzi niekompetentnych, nieodpowiedzialnych, 4 - bezrobocie,
 5 - awarie elektrowni atomowych, 6 - niedostatek żywności, głód,
 7 - przestępczość, działalność rozmaitych mafii, 8 - możliwość konfliktu z sąsiednimi państwami,
 9 - alkoholizm, narkomania, 10 - możliwość rozruchów, niepokojów społecznych,
 11 - złe skutki prywatyzacji, 12 - zbyt niskie płace, zbyt wysokie ceny

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem	11	29	45	69	5	20	25	5	12
Płeć									
Mężczyźni	11	29	45	67	5	20	26	4	10
Kobiety	11	28	44	71	4	20	23	6	14
Wiek									
do 24 lat	3	38	42	71	6	18	22	13	11
25-34	8	35	48	67	6	19	22	2	7
35-44	11	26	52	71	4	17	24	3	10
45-54	11	26	51	67	6	23	21	5	11
55-64	10	24	40	70	6	22	28	7	14
65 lat i więcej	21	25	30	68	0	23	32	4	21
Miejsce zamieszkania									
Wieś	9	23	32	76	3	22	25	4	15
Miasto do 20 tys.	4	27	49	72	3	22	23	6	11
od 21 do 100 tys.	14	31	52	62	9	23	18	6	8
101-500 tys.	10	29	52	68	5	16	30	7	12
501 tys. i więcej mieszk.	18	42	57	59	5	13	28	3	8
Region									
Północny	8	35	50	63	4	24	18	4	9
Zachodni	6	21	46	73	9	19	25	5	10
Środkowozachodni	11	31	41	74	3	16	20	8	8
Środkowy	12	30	46	59	3	23	37	3	15
Wschodni	13	22	41	74	7	28	21	1	18
Południowo-wschodni	11	27	34	78	4	22	22	4	12
Południowo-zachodni	13	30	53	67	6	10	25	10	11
Wykształcenie									
Podstawowe	13	23	33	77	3	27	22	4	15
Zasadnicze zawodowe	8	30	44	66	6	20	25	5	10
Średnie	9	32	57	64	4	15	25	6	10
Wyższe	15	42	69	52	11	3	38	6	6
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	13	41	69	45	12	10	26	5	7
Prac. umysł. niż. szczebla	11	33	58	69	2	13	24	4	12
Pracownicy fiz.- umysł.	12	25	47	73	0	15	30	2	5
Robotnicy wykwalifikowani	3	28	52	64	6	13	16	5	14
Robotnicy niewykwalifik.	7	27	38	82	7	15	18	5	13
Rolnicy	11	25	29	75	6	28	27	6	16
Prywatni przedsiębiorcy	2	25	59	48	0	22	47	8	2
Bierni zawodowo									
Renciści i emeryci	16	25	37	68	3	23	29	4	16
Uczniowie i studenci	10	49	63	77	11	9	14	10	11
Bezrobotni	6	19	39	83	1	29	20	8	8
Gospodynie domowe i inni	10	40	46	73	8	21	18	5	5
Dochody na jedną osobę									
Poniżej 500 tys. zł	7	23	26	85	5	36	17	4	5
500 tys. - 999 tys.	10	26	40	74	4	23	22	4	13
1000 tys. - 1499 tys.	12	26	47	70	2	18	25	5	11
1500 tys. - 1999 tys.	7	31	53	63	6	19	25	6	17
2000 tys. i powyżej	14	39	52	54	8	11	35	7	10
Ocena własnych war. mater.									
Złe	12	25	43	71	4	25	24	4	10
Średnie	9	31	42	69	5	18	25	6	14
Dobre	14	34	57	63	6	10	28	7	13
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	21	34	34	69	6	18	30	7	13
Raz w tygodniu	10	27	41	70	5	23	24	6	14
Kilka razy w roku	7	29	50	69	3	17	24	4	9
W ogóle nie uczestniczy	17	33	58	63	5	14	30	4	8
Ocena kier. rozrw. syst. w kraju									
Dobry kierunek	13	39	46	62	7	13	31	7	12
Zły kierunek	10	26	44	72	4	22	24	5	10
Trudno powiedzieć	12	28	46	66	3	21	22	3	17

Tabela 5. (cd.)

	10	11	12	Liczba osób
Ogółem	19	11	49	1207
Płeć				
Mężczyźni	22	14	47	555
Kobiety	17	8	51	652
Wiek				
do 24 lat	18	6	52	145
25-34	23	13	50	221
35-44	19	14	47	268
45-54	21	10	47	176
55-64	13	10	54	218
65 lat i więcej	20	7	45	179
Miejsce zamieszkania				
Wies	22	10	56	467
Miasto do 20 tys.	19	9	53	138
od 21 do 100 tys.	19	12	43	228
101-500 tys.	16	10	47	216
501 tys. i więcej mieszk.	15	10	38	158
Region				
Północny	22	9	54	143
Zachodni	21	13	50	129
Środkowozachodni	20	12	56	181
Środkowy	17	9	43	242
Wschodni	15	8	49	137
Południowo-wschodni	20	12	55	194
Południowo-zachodni	21	12	40	181
Wykształcenie				
Podstawowe	15	9	55	500
Zasadnicze zawodowe	20	13	53	301
Średnie	22	11	45	311
Wyższe	31	11	17	94
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	31	7	33	84
Prac.umysł.niż.szczebla	15	10	49	85
Pracownicy fiz.- umysł.	15	18	59	48
Robotnicy wykwalifikowani	21	19	56	115
Robotnicy niewykwalifik.	21	10	58	70
Rolnicy	18	11	46	102
Prywatni przedsiębiorcy	22	20	45	41
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	18	9	49	416
Uczniowie i studenci	10	3	34	38
Bezrobotni	22	12	53	111
Gospodynie domowe i inni	15	7	51	92
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	21	11	57	124
500 tys. - 999 tys.	18	10	54	352
1000 tys. - 1499 tys.	19	11	52	323
1500 tys. - 1999 tys.	18	9	43	186
2000 tys. i powyżej	20	12	38	197
Ocena własnych war. mater.				
Złe	18	11	51	522
Średnie	20	10	51	534
Dobre	18	13	36	149
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	14	6	47	93
Raz w tygodniu	19	10	50	685
Kilka razy w roku	21	12	54	307
W ogóle nie uczestniczy	18	14	35	122
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	20	7	39	230
Zły kierunek	19	12	51	748
Trudno powiedzieć	20	9	52	230